

Sammanfattning

Denna rapport presenterar uppgifter om dryckesvanor i den vuxna befolkningen och hur alkoholkonsumtionsmönstren har förändrats sedan första hälften av 2000-talet. Resultaten bygger på telefonintervjuer med representativa urval av 17–84-åringar och visar bl.a. att:

- Närmare 4 av 5 i den vuxna befolkningen dricker alkohol under en 30-dagarsperiod, något som varit oförändrat sedan 2004.
- Alkoholkonsumtion är vanligast under fredagar och lördagar. Fyra gånger så många dricker exempelvis en lördag jämfört med en måndag.
- Även under året förekommer tydliga variationer med en konsumtionstopp under sommaren. Jämfört med februari dricks det exempelvis 50 % mer alkohol i juli. Speciellt personer i åldern 30–64 år uppvisar en tydlig topp under sommaren. Personer i den äldsta åldersgruppen (65–84 år) har å andra sidan en desto jämnare konsumtion under året.
- Under sommaren är konsumtionen betydligt jämnare fördelad under veckans dagar jämfört med hösten (uppgifter för våren är ej tillgängliga).
- I genomsnitt konsumeras alkohol under 5,2 av 30 dagar. Ingen ökning av antalet dryckestillfällen har skett sedan 2004. Unga (17–29 år) dricker mer sällan medan de äldre dricker oftast (4,0 resp. 6,0 gånger per månad).
- Berusningskonsumtion (s.k. ”intensivkonsumtion”) förekommer å andra sidan nästan fem gånger så ofta bland de yngsta i jämförelse med de äldre. När unga väl dricker intensivkonsumerar de vid vart 3:e dryckestillfälle mot var 20:e gång för 65–84-åringarna. Yngre dricker alltså mera sällan men desto mer berusningsorienterat.
- Intensivkonsumtionen har totalt sett minskat över tid på grund av nedgångar bland dem under 50 år. Att intensivkonsumtionen minskar är överlag positivt ur skadehänseende och inte minst när det sker bland mera olycksbenägna åldersgrupper som 17–29-åringar.
- Alkoholförbrukningen i den äldsta åldersgruppen har ökat jämfört med 2004 medan den minskat i de övriga åldersgrupperna. Sammantaget har detta lett till att den totala konsumtionen sjunkit under perioden. Nedgången är störst bland män under 50 år.
- Män dricker oftare, berusar sig oftare och dricker dubbelt så stora volymer jämfört med kvinnor. Könsskillnaderna i alkoholvanor har dock minskat något sedan 2004.
- Kvinnor har i mindre utsträckning sänkt sin konsumtion över tid, i jämförelse med männen. Noterbart är att den enda åldersgrupp där konsumtionen tydligt ökat mellan 2004 och 2017 är bland kvinnor 65 år och äldre.

Totalt sett har alltså den rapporterade alkoholkonsumtionen sjunkit sedan 2004. Antalet dryckestillfällen har varit tämligen oförändrade så nedgången beror på att det dricks mindre mängd per konsumtionstillfälle. Detta har i sin tur lett till en nedgång i intensivkonsumtionen liksom vissa minskningar i såväl andelen hög- som riskkonsumenter.

I den allmänna debatten sägs ibland att alkoholvanorna i Sverige blivit mer kontinentala, inte minst att befolkningen dricker allt oftare och vardagsdrickandet blivit vanligare. Undersökningen ger dock inget stöd för att vardagsdrickandet skulle ha blivit mera vanligt i Sverige sedan 00-talets mitt. Däremot kan det betraktas som en förändring i kontinental riktning att dryckestillfällena under perioden i något mindre mån innefattar intensivkonsumtion, det vill säga att det berusningsorienterade drickandet tenderar att minska.

Ytterligare förändringar som kan sägas gå i kontinental riktning är att konsumtionen blivit jämnare fördelad i befolkningen sett till kön och inte minst till ålder. Exempelvis kan det lyftas fram att åren 2004/05 drack personer i 40-årsåldern ca 50 procent mer än personer i 70-årsåldern, men att grupperna i grova drag drack nästan lika stora mängder 2016/17. Samtidigt får det framhållas att konsumtionen alltså är klart snedfördelad i befolkningen: Bland de som dricker alkohol stod 15 procent av konsumenterna för halva förbrukningen år 2017.